

Gwerthusiad beirniadol a nodi'r camau addysgu a dysgu nesaf sy'n canolbwyntio ar astudiaeth achos dysgwr unigol neu grŵp o ddysgwyr, sy'n seiliedig ar ddigwyddiad beirniadol a arsylwyd.

Mae yna ddadl fod gall yr arddull o adfyfrio gan athrawon fod 'of more importance' na unrhyw dechneg arall o addysgu (Bolin, 1988, p. 49). Mae'r awgrymiad yma yn goleubwytio'r pwysigrwydd o fyfrio critigol er mwyn hybu addysgu effeithiol. Hynny yw, trwy ddefnyddio dulliau adfyfrio, mae'r gymuned addysgol yn medru darganfod technegau effeithlon o ddysgu.

Un o'r prif ddulliau o adfyfrio yw ddigwyddiad beirniadol. Hawlia Khem Raj Joshi (2018), fod digwyddiad beirniadol yn cael ei ddiffinio'n wahanol gan wahanol ysgolheigion. Dehonglir digwyddiad beirniadol gan rhai fel rhywbeth sy'n 'vividly remembered' (Brookfield, 1990, p. 84). Ar y llaw arall, mae David Tripp yn ei weld fel rhywbeth sydd yn 'very common' (Tripp, 1993, p. 25). Ond, er bod gwahaniaethau o ran diffiniadau, mae yna gytundeb eang ynglŷn â'i ddefnyddioldeb. Trwy ddefnyddio digwyddiadau beirniadol mae'n posib adnabod 'good practices of teaching' (Joshi, 2018, p. 84). Gan dyma yw'r prif ddefnydd o adfyfrio, mae manteision digwyddiad beirniadol yn amlwg. Dywed John Corbally fod prif reswm dros ddefnyddio digwyddiadau beirniadol yw bod maent yn cyflwyno modd rhagorol o asesu'r 'effectiveness of specific behaviour in fulfilling educational purposes' (Corbally, 1956, p. 57). Trwy arsylwi digwyddiadau beirniadol rydym yn hwyluso'r datblygiad proffesiynol o athrawon gan asesu dulliau addysgu defnyddiol.

Dyma yw bwriad yr ymchwiliad: i asesu'n gritigol y dull addysgu arsylwais yn fy nigwyddiad beirniadol. Wrth ystyried gwahanol theorïau addysg, mae'n bosib amlinellu'r cryfderau a gwendidau ac wedyn awgrymu'r camau gorau i gymryd tuag at sicrhau effeithiolrwydd addysgu. Gan wneud hyn, rydym yn 'maximising our sense of success' (Tripp, 1993, p. xiii) fel athrawon. Y digwyddiad beirniadol a fydd y ffocws o'r broses uwch, yw gwers ble arsylwais i'r athrawes yn gofyn i'r disgyblion addysgu ei gilydd trwy ateb broblemau daeth aelodau arall o'r dosbarth o hyd i, yn hytrach na'r athrawes ateb iddynt. Fodd bynnag, cyn asesu'r digwyddiad beirniadol, mae rhaid gosod cyd-destun yr ysgol. Mae hyn yn hollbwysig, oherwydd mae'r pwyslais o ddigwyddiad beirniadol medru cael ei newid gan argraff y 'wider, usually social context' (Tripp, 1993, p. 25) o'r ysgol a'i ddisgyblion. Mae 'economic and social factors' (MacBlain, 2014, p. 209) medru cael effaith sylweddol a'r disgyblion. Mynna Ruth Lupton fod y perthynas rhwng 'deprivation and educational attainment is

striking' (Lupton, 2010, p. 12). O ganlyniad, mae rhai dulliau addysgu yn profi'n fwy ymarferol am blant o un cefndir, na'r llall. Mae felly'n hanfodol i ystyried hyn wrth asesu digwyddiad beirniadol. Wrth osod cyd-destun yr ysgol, bydd enw'r ysgol yn cael ei olygu er mwyn cadw o fewn y canllawiau ar gyfer anhysbysrwydd yn ystod ymchwil addysgol a amlinellwyd gan BERA (2018). Felly, trwy'r ymchwil bydd yr ysgol yn cael ei gyfeirio at fel Ysgol X.

Fel nodwyd, rhai o'r ystadegau fwyaf nodedig am Ysgol X a'r gymuned o'i gwmpas yw'r rhai economaidd-gymdeithasol. Mae Ysgol X wedi'i leoli mewn ardal gyda'r tlodi plant uchaf yng Nghymru, gyda thraean o'r plant mewn tlodi (BBC, 2019). Mae ystadegau'r ysgol yn nodi fod 13.7% o'i ddisgyblion yn derbyn prydau bwyd am ddim (Llywodraeth Cymru, 2018). Er bod hyn yn is na chyfartaledd Cymru, mae'n dal i fod yn gymharol uwch nag ardaloedd mwy cefnog (Llywodraeth Cymru, 2018). Ond, er mae'r ysgol wedi lleoli mewn ardal dlawd, maent yn perfformio i safon uchel. Yn ôl Estyn, llwyddodd 62.8% o'r disgyblion i gael lefel 2 yn Gyfnod Allweddol 4 ac mi oedd y sgôr cyfartaledd 9 pwynt Cyfnod Allweddol 4 yn 385.5 (Llywodraeth Cymru, 2018). I gymharu, roedd cyfartaledd Cymru am y ddau yn 55.1% a 349.5 (Llywodraeth Cymru, 2018). Bu'r cyflawniadau uchel yma yn chwarae rôl annatod yn benderfyniad Estyn i wobrwyo Ysgol X gyda chategori gwyrdd am safon yr ysgol (Llywodraeth Cymru, 2018). Dengys hyn i gyd fod er mae Ysgol X wedi lleoli mewn ardal ddifreintiedig, mae'r ysgol yn perfformio uwchben gyfartaledd Cymru. Er bod Lupton (2010) wedi pwysleisio'r perthynas rhwng amddifadedd a llwyddiant academaidd, mae Ysgol X yn gwrthbrofi'r arfer.

Mae cyd-destun yr ysgol medru dylanwadu'r dewis o'r fethodoleg a bydd yn cael ei chynnal. Wrth ddarllen y sylwadau uwch, ceir argraff fod yr ysgol yn perfformio'n dda, sy'n awgrymu fod yr arddulliau addysgu sydd ar weithred yn effeithiol. O ganlyniad, un o'r prif ddewisiadau ynglŷn â'r fethodoleg oedd penderfynu ar ddull o arsylwi di-gyfranogwyr. Mae arsylwad di-gyfranogwyr yn cael ei ddiffinio fel un sydd yn 'non-intrusive as possible' (Jernigan and Moore, 1997, p. 831). Gan fod yr ysgol yn ymddangos fel ei fod yn hybu addysgu effeithiol, y dymuniad oedd creu cyn lleied o newid yn yr amgylchedd ddosbarth ac sy'n bosib er mwyn gweld y dulliau ar waith yn ffordd naturiol. Y nod oedd cymryd 'fly on the wall approach' er mwyn bod yn 'unobtrusive and dissociated from the happenings' (Papatheodorou and Luff, 2013, p. 75). Er fod hyn yn mynd yn erbyn un agwedd o'r canllawiau'r Yr Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau (2008) ynglŷn ag arsylwi addysgol, mae'n briodol i'r fath o arsylwi dymunaf arwain. Yn ôl hyn, ddylid arsylwir ymyrryd pryd 'mae angen cymorth ar

blant a/neu maen nhw'n cael anhawster gyda thasg a gallen nhw fynd yn rhwystredig pe na bai cymorth yn cael ei roi'. Mae'r syniad yma yn fenthg ei hunain tuag at arsylwi cyfranog. Ond, os oedd yr arddull yma o arsylwi yn cael ei gymhwyso, ni fydd y digwyddiad beirniadol yma wedi cael ei weld. Os bu'r arsylwir yn ymyrru pryd oedd disgybl yn drysu, bydd y cyfle i weld y dull o gael disgyblion arall i'w helpu dim wedi codi. Fodd bynnag, wrth ddewis arsylwi di-gyfranog, mae rhaid bod yn ymwybodol o'i wendidau. Er bod y bwriad yw bod "fly on the wall", nad yw hi'n bosib creu ddim argraff o gwbl ar y disgyblion. 'By just being in a setting' (Papatheodorou and Luff, 2013, p. 77), mae'r arsylwir yn effeithio'r rhai sydd yn cael ei arsylwi. Y diffiniad am yr adwaith yma yw'r "Hawthorne Effect" (Adair and Sharpe and Huynh, 1989). Ond er hyn, bu'r dull dal yn y fethodoleg fwyaf effeithlon am yr arsylwad yma. Er nad yw'n llwyddo gwaredu pob elfen o 'observers effect' (Kumar, 1996, p. 174), mae'n lleihau'r argraff y fwyaf.

Mae'r fethodoleg o gofnodi'r hyn sydd yn cael ei arsylwi yn hollbwysig hefyd. Wrth arsylwi, mae yna 'possibility of incomplete observation' sy'n dibynnu ar y 'method of recording' sy'n cael ei ddewis (Kumar, 1996, p. 174). O ganlyniad, mae'n bwysig ystyried amrywiaeth o arddulliau yn ofalus a dewis yr un sy'n perthyn fwyaf i'r bwriad. Un fethodoleg posib oedd "Vignettes". Er bod hyn yn arddull defnyddiol, nodwyd M. Faia (1979) fod nad yw Vignette yn adlewyrchu'r byd go iawn, sydd yn erbyn dymuniadau'r arsylwad yma. Yn yr un modd, gellid wedi mabwysiadu 'Robert Gagné's model of an instructional unit' (Krull and Oras and Pikksaar, 2010, p. 197). Ond mae dilyn fodel mor strwythuredig eto'n rhwystro'r llif naturiol. Wrth edrych am naw gam penodol o fewn dosbarth, rydym yn medru colli rhai o'r digwyddiadau organig y dosbarth. Serch hynny, roedd un arddull yn berthnasol i ddymuniadau'r ymchwiliad: y pedair lens Brookfield (Brookfield, 2005). Dywedir Brookfield fod 'the critically reflective process happens when teachers discover and examine their assumptions by viewing their practice through four distinct, though interconnecting lenses' (2005, p. xiii), sef: lens ei hunain fel athro, lens llygaid y disgyblion, lens ei gydweithwyr a lens llenyddiaeth addysgiadol. Mae'r arddull yma yn gadael i'r arsylwir camu yn ôl o fewn y dosbarth, ac i ystyried y dylanwadau i gyd sydd yn siapio beth sydd yn digwydd. Wrth fod yn ymwybodol am lwyddiant cymharol yr ysgol, dyma oedd y fethodolegau fwyaf perthnasol er mwyn asesu arddull Ysgol X.

O ganlyniad i'r defnydd o'r fethodoleg yma, wnaeth digwyddiad beirniadol o ddiddordeb codi. Y digwyddiad beirniadol yma yw: wrth i ddisgybl o fewn wers yn Ysgol X drysu ar y gwaith ac yn gofyn am help, roedd yr athrawes yn gofyn i rywun arall o'r dosbarth ceisio ateb y

cwestiwn yn hytrach na ateb ei hunain. Wrth wneud hyn, gwnaeth yr athrawes hefyd cynnig pwyntiau clod (system wobrwyo Ysgol X) i'r disgybl sydd medru ateb. Y rheswm mae digwyddiad beirniadol o ddiddordeb yw'r ffaith ei fod yn gysylltiedig â'r polisïau addysgol newydd Cymru. Mae Cymru wedi cychwyn ar ymdrech i godi safonau addysg trwy'r wlad, a amlinellwyd gan Weinidog Addysg Cymru, Kirsty Williams, yn *Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl* (2017). Mynegodd Williams taw 'cenhadaeth ein cenedl yw codi safonau, lleihau'r bwlch cyrhaeddiad a chyflwyno system addysg sy'n destun hyder a balchder cenedlaethol' (2017). Y brif nodwedd o'r genhadaeth yma yw'r cwricwlwm newydd Graham Donaldson (2015). Dyma ble mae'r digwyddiad beirniadol a welir yn atodiad (?) yn dod i'r flaenoriaeth gan ei fod yn gysylltiedig gyda'r pedwar diben fod Donaldson (2015) yn amlinellu fel y prif amcan o addysgu plant. Nodir Donaldson fod bwriad addysgwyr Cymru yw creu plant sydd 'yn ddysgwyr uchelgeisiol, galluog', yn 'ddinasyddion egwyddorol, gwybodus', yn 'gyfranwyr mentrus, creadigol' ac 'yn unigolion iach, hyderus' (2015, p. 25). O ganlyniad, bu arddull addysgu effeithlon yn cysylltu ag un o'r egwyddorion yma. Mae'r digwyddiad beirniadol yma yn sefyll mas gan ei fod yn cyffwrdd ar fwyafrif. Mae'r digwyddiad beirniadol gyda chysylltiad cryf â'r diben am greu dysgwyr uchelgeisiol a galluog. Yn gyntaf, mae'r arddull yma yn dod mewn ac elfennau o wahaniaethu i'r dosbarth trwy roi sialens i'r plant mwy galluog a dealladwy trio addysgu'r plant arall a gwellhau ei sgiliau esbonio. Mae hyn felly'n gwrthio'r disgyblion yn bellach ac yn ceisio magu nhw i fod yn uchelgeisiol. Yn ychwanegol, wrth i'r rhai oedd ddim yn deall y gwaith nawr cael ei gwestiwn ei egluro oddi wrth gydymaith, mae ei ddysgu a dealltwriaeth nhw yn cynyddu, sydd hefyd yn arwain at blant mwy galluog. Ar ben hyn, mae'r system o wobrwyo yn annog plant i geisio bod yn fwy uchelgeisiol trwy ysbrydoli'r rhai a fydd fel aml yn osgoi'r fath o sialens i ymgeisio a herio ei hunain. Un diben Donaldson (2015) arall fod y digwyddiad beirniadol gyda chyswllt i, yw'r galw am greu disgyblion egwyddorol a gwybodus. Mae yna gysylltiad yma gan fod y broses o gymorth yn dysgu'r plant am y defnydd o helpu ei gilydd er mwyn cael llwyddiant a dealltwriaeth gyfan yn hytrach na annibynnol yn unig. Wrth wneud hyn maent yn pwysleisio'r syniad o gymuned addysgol yn hytrach na lwyddiant personol. Yn olaf, trwy annog y disgyblion i wrthio ei hunain a'i gilydd mae'r arddull yma hefyd yn meithrin unigolyn hyderus. Dyma pam mae'r digwyddiad yma o fwys. Trwy gysylltu'n gryf â'r mwyafrif o ddiben Donaldson, mae'r digwyddiad yn dod i'r amlwg fel enghraifft o ddysgu cymwys.

Mae yna nifer o theorïau a llenyddiaeth addysgol sydd yn cefnogi'r safbwynt yma ynglŷn ag effeithlonrwydd y digwyddiad beirniadol welir yn atodiad (?). Y rheswm mae'r arddull addysgu yma medru cysylltu â chymaint o'r egwyddorion Donaldson yw'r ffaith ei fod yn cyfuno syniadau o wahanol theorïau addysg. Mae yna dwy ysgol feddwl sydd wedi dylanwadu ar ddigwyddiad beirniadol yma: yr ysgol adeiladaeth a'r ysgol ymddygiadaeth.

Mae'r rhain yw dau o'r prif ysgolion feddwl o fewn y byd addysg, ac fel aml yn cael ei drin fel grymoedd gwrthgyferbyniol. Ond, mae'r digwyddiad beirniadol yn atodiad (?), yn cymharu'r syniadau ac yn cyfuno'r cryfderau o'r ddwy ysgol.

Fel nodir, yr ysgol adeiladaeth yw un o rain, ac maent yn cael ei ddiffinio'n sylfaenol fel syniad sy'n dehongli fod nad yw dysgwyr yn cymhathu gwybodaeth yn oddefol ac yn llunio system wybodaeth ei hunain (Piaget, 1952, dyfynnir yn Sigel, 1978, p. 334). Yn hytrach, mae dysgwyr yn adeiladu 'from experience, and this process of building results in knowledge' (Piaget, 1952, dyfynnir yn Sigel, 1978, p. 334). Yn ôl syniad Piaget, mae plant yn llunio 'cognitive structures in order to understand and respond' (Denby, 2015, p. 161) i'r wybodaeth o flaen nhw. O'i aralleirio, mae plant dim yn dysgu wrth gael gwybodaeth ei rhoi iddynt, maen nhw'n dysgu wrth adeiladu dealltwriaeth ei hunain trwy gysylltu'r wybodaeth yma gyda phrofiadau ei hunain. Beth mae'r dehongliad yma yn pwysleisio yw bod plant sydd yn ganolog i addysgu ac mae angen rhoi blaenoriaeth i hwyluso dysgu unigol nhw. Cefnogir hyn gan adeileddwr arall, Maria Montessori (1912, dyfynnir yn Kramer, 1976) a oedd yn cynnal arbrofion lle ble rôl yr athrawon oedd creu amgylchedd sy'n ysgogi dysgu unigol y plant, yn hytrach na thrin nhw fel un organeb gyda'r un angen a gallu. Mae'r syniad yma yn weladwy yn atodiad (?), wrth i'r athro blaenoriaethu dealltwriaeth wahanol y disgyblion. Ond fel dywed Ahmen Alanazi, 'though many educators have embraced constructivism, it is not without its critics' (2016, p. 2). Un o'r prif gwynion, fel amlinellwyd gan Kirschner, Sweller, a Clark, yw bod adeiladaeth yn hyrwyddo'r syniad o ddysgu heb gyfarwyddiadau sydd yn arwain at ddisgyblion ddod yn 'lost and frustrated' (2006, p. 81). Fodd bynnag, beth sydd gallu cael ei weld yn atodiad (?) yw bod yr athro dal i chwarae rôl arweiniol y trwy ymddwyn fel hwylusydd am ddysgu cydweithiol. Trwy wneud hyn, mae'r effaith o ddysgu heb gyfarwyddiad yn cael ei leihau ac mae'r digwyddiad beirniadol yn cyffwrdd straen arall o adeiladaeth, sef adeiladaeth gymdeithasol. Mae adeiladaeth gymdeithasol yn ymestyn y syniad o adeiladaeth ac yn ceisio adeiladu ar ben y pwyslais ar unigoliaeth trwy anelu sylw tuag at rôl y gymuned gymdeithasol o fewn datblygiad plant. Dyma ble mae'r digwyddiad beirniadol o fewn atodiad (?) yn cysylltu'n gryfaf gydag adeiladaeth. Mae'r athrawes a oedd yn cael ei arsylwi wedi pwysleisio'r syniad fod disgyblion yn dysgu trwy rhyngweithio a'i gyfoedion; un o'r prif egwyddorion Lev Vygotsky (1978). Un o'r prif ddadleuon Vygotsky yw bod dysgu effeithlon medru digwydd o ganlyniad i 'collaboration with more capable peers' (1978, p. 86). Mae'r syniad yma yn amlwg o fewn atodiad (?). Haerid Vygotsky yw bod trwy wneud hyn, mae 'social interaction' yn gwthio dysgu, ac o ganlyniad mae rhaid rhoi 'central role' (Denby, 2015, p. 163) i gyfathrebu o fewn addysg. Ysgolhaig arall sy'n annog yr un nodweddion yw Jerome Bruner (1960). Fel disgrifir gan Denby, mae'r goblydiadau o syniadau Vygotsky a Bruner ar ddosbarth heddi yw'r pwyslais ar 'teamwork and cooperation' a'r rol yr athro fel 'facilitator' (2015, p. 162) am dechneg cwestiynu ac ateb; syniadau sy'n cael ei weithredu yn amlwg o fewn atodiad (?). Mae Dylan William (2015) wedi mynd a'r syniadau yma ymhellach yn ei ymchwil e. Mae William yn ffocysu ar y syniad o 'activating

students as learning resources for one another' (2015, p. 139). Awgrymir William fod os mae'r techneg yn 'implemented properly, it can substantially increase student achievement both for those who get help from their peers, and peers who provide the help' (2015, p. 139). Dyma yw sylfaen y dull sydd i weld yn atodiad (?). Gallwn tybi fod yr athrawes a arsylwyd yn defnyddio'r arddull o adeiladaeth gymdeithasol a rhyngweithio o ganlyniad i'r nifer o adroddiadau cadarnhaol am y dechneg. Er enghraifft, mynegir David a Roger Johnson (1998), fod tystiolaeth yn awgrymu fod dysgu cydweithredol yn cynyddu cyflawniad. Yn ôl canlyniadau nhw, bu disgyblion sy'n dysgu trwy gydweithio yn sgorio 0.63 gwyradau safonol yn uwch na rhai sy'n dysgu'n unigolyddol (Johnson a Johnson, 1998). Felly, er bod beirniadaeth fod hyn yn gadael i fyfyrwyr hyderus rheoli'r dosbarth ac yn anwybyddu'r rhai mwy swil (Gupta, 2011), mae'n ymddangos fod cefnogaeth eang am ddysgu cydweithredol ac adeiladaeth gymdeithasol.

Fel sydd wedi cael ei nodi, Bruner yw un o'r eiriolwr blaenllaw am yr arddull. Ond er hyn, y mae yn ymwybodol am agweddau pwysig o ddysgu fod adeiladaeth gymdeithasol yn anwybyddu. Un o'r prif gysyniadau Bruner yw bod 'motives for learning' (1960, p. 69) a'r defnydd o wobrau a chosbau yn hollbwysig i addysgu effeithiol. Gwelir y defnydd o wobrau fel cymhelliant yn glir ti fewn i atodiad (?). Mae'r fath o syniad yma yn symud i ffwrdd o'r ysgol adeiladaeth, ac yn fwy cysylltiedig â'r ysgol ymddygiadol. Beth mae Bruner (1960) a'r ysgol ymddygiadol yn gyffredinol yn awgrymu yw bod cymhelliant ymddygiadol yn elfen angenrheidiol o ddysgu. Sylfaen yr awgrymiad yma yw bod yn feddyliau plant, 'associations develop between stimuli and responses' (MacBlain, 2014, p. 33), ac felly trwy ymateb yn gadarnhaol neu'n negyddol tuag at ymddygiad penodol, maen nhw'n dysgu i ailadrodd neu beidio. Mae'r syniad yma medru ymestyn o ddulliau rheolaeth dosbarth i'r nod o osod cymhelliannau i annog cyflawniad uchel. Mae yna nifer o lenyddiaeth sy'n seiliedig ar y safbwynt yma, a bydd adolygiad o'r ysgol ymddygiadol dim yn gyflawn heb sôn am waith Ivan Pavlov (1927). Trwy arbrofi gyda chŵn, datblygodd Pavlov y syniad 'associated learning' (Gray a MacBlain, 2012, p. 30), ble roedd y cŵn yn adeiladu cysylltiad rhwng bwyd a'r cynorthwyydd labordy; wrth greu'r cysylltiad, mae'n bosib wedyn i hyrwyddo ymennydd y goddrych i ymddwyn mewn ffordd benodol. Mae nifer o addysgwyr a seicolegwyr wedi adeiladu ar ben gwaith Pavlov, ond mae'r datblygiad fwyaf perthnasol i'r hyn a welwn yn atodiad (?) yn dod o waith Burrhus Skinner. Y syniad Skinner sydd wedi cael y fwyaf o effaith yw'r cysyniad o 'Operant Conditioning' (MacBlain, p. 37); hynny yw, fod dysgu yn cymryd lle pryd mae ymddygiadau yn cael ei wobrwyo neu gosbi a pryd mae cysylltiadau yn cael ei greu rhwng yr ymddygiad a'r canlyniad o'r ymddygiad. Yn syml, hawlia Skinner fod 'positive reinforcement strengthens behaviours whilst negative reinforcement diminishes it' (MacBlain, p. 38). Fodd bynnag, mae'r datblygiad o syniad Skinner heddiw wedi symud i ffwrdd o'r agweddau atgyfnerthiad negyddol ac wedi pwysleisio atgyfnerthiad cadarnhaol yn unig. Nodir Denby (2015) fod ymchwil wedi dangos effeithlonrwydd o ganmoliaeth a wobrwyo ar ddysgu. Un enghraifft sy'n cael ei ddangos fel esiampl ddefnyddiol gan ysgolheigion yw'r

system 'token economy' (Gray a MacBlain, 2014, p. 38), ble mae ysgolion yn rhoi tocynnau i blant er mwyn ei wobrwyo am ymddygiad a gwaith da. Mae'r gymhariaeth rhwng hyn a'r system yn atodiad (?) yn amlwg. Y rheswm am y symudiad tuag at atgyfnerthu cadarnhaol yn unig yn cysylltu'n nol gyda 'motives for learning' Bruner (1960, p. 69). Yn ôl Bruner, mae rhoi cymhelliant i ddisgyblion yn 'essential step' (1960, p. 70) tuag at addysgu cywir. Fel rhan o hyn, mae'r eiriolwyr o system atgyfnerthiad cadarnhaol yn weld gwobrwyo fel y ffordd gorau o gymhelliant. Er enghraifft, mae Doug Lemov yn credu fod 'people are motivated by the positive far more than by the negative' (2015, p. 426). Beth mae Lemov (2015) yn mynnu yw fod mae plant yn fwy tebyg i gynhyrchu gwaith da os mae yna cymhelliant o wobrwyo yn cael ei gynnig yn hytrach na'r bygythiad o gosb. Er y cefnogaeth cryf yma am atgyfnerthu cadarnhaol, mae dal i fod rhai fel Lori Baranek sy'n credu fod 'external rewards tend to have negative effects in school' (1996, p. 5). Mae Baranek yn credu fod rhoi'r cymhelliant o wobrau yn cymryd i ffwrdd o'r sylw a dysgu'r plant gan ei fod yn tanseilio y datblygiad o 'intrinsic interest' (1996, p. 5) y plant mewn i'r pwnc. Hynny yw, diddordeb y plant i gyflawni gwaith da er mwyn bodloni ei hunain yn unig. Ond beth mae cefnogwyr o atgyfnerthu cadarnhaol trwy wobrwyo yn dadlau yw bod 'although personal achievement or success is motivating in itself', mae lot o blant angen 'external rewards to motivate them' (Capel and Leask and Turner, 2013, p. 160). Er bod rhai yn erbyn gwobrwyo, mae nifer o ysgolheigion ymddygiadol yn rhannu'r farn fod gwobr ysgogol yn effeithiol.

Mae'r syniad o gymhelliant cynhenid i ddysgu yn llawer mwy cysylltiedig â'r ysgol adeiladaeth gymdeithasol na'r ysgol ymddygiadol, gan ei fod yn ffocysu a'r cydweithio disgyblion er mwyn cyflawni gwaith. Mae hyn felly'n clymu nôl i sut mae'r digwyddiad beirniadol yn atodiad (?) wedi cyfuno agweddu o'r ddau brif ysgol feddwl er mwyn pwysleisio cryfderau a lleihau gwendidau'r ddwy ysgol.

O ganlyniad i hyn, wrth i mi fyfyrio ar y digwyddiad beirniadol yn atodiad (?), mae'n galed dod i gasgliad sydd ddim yn gadarnhaol am yr arddull addysgu. Trwy adolygu'r llenyddiaeth addysgol sydd ar gael, maent yn dod yn amlwg fod yr athrawes fe wnes i arsylwi wedi ystyried nifer o'r llenyddiaeth ei hunain, ac wedi dod at gydbwysedd rhwng dau o'r prif ysgolion feddwl. Mae hi hefyd o bosibilrwydd fod yr athrawes wedi arsylwi gwersi gwahanol ble roedd y ddwy ysgol feddwl ar waith, a trwy wneud adfyfyrion ei hunain wedi darganfod yr arddull addysgu effeithlon yma. Mae hyn yn amlygu'r pwrpas o adfyfyrion critigol. Fel sydd wedi cael ei thrafod ar ddechrau'r aseiniad, mae'r broses o adfyfyrion yn hollbwysig o fewn addysg. Trwy wneud, mae'n galluogi i ni fel athrawon dod o hyd i'r arferion addysgu fwyaf effeithlon. Fel nodwyd gan Jan Fook (2015), pwrpas o fyfyrion critigol yw cael dadansoddiad o arddull a'i datblygu er mwyn wella. Mae'r ddadl fod y broses o adfyfyrion yn un sydd yn 'inherently necessary for exemplary teaching' (Henry, 1999, p. 20) yn seiliedig ar sut maent

yn galluogi athrawon i barhau i wella ei sgiliau. Mae'r broses yma o adfyfrio yn un cylchol. Mae'r arddull addysgu a welwyd yn atodiad (?) wedi cael ei ddatblygu trwy adfyfrio, a nawr mae'r arddull yma yn cael ei adfyfrio gennyf i, ac yn y blaen. Wnaeth Graham Gibbs (1988) creu'r syniad yma o adfyfrio cylchol. Datblygodd Gibbs (1988) model o adfyfrio cylchol gyda'r ffocws o alluogi pobl i weld beth aeth yn dda neu beidio â'i ddatblygu. Y prif gamau o'r dull yma oedd ystyried eich teimladau, i werthuso a dadansoddi ac i ddod at gasgliad a nodi eich camau gweithredu nesaf (Gibbs, 1988). Gellir gweld trwy edrych at atodiadau (?i?) fod syniadau Gibbs wedi dylanwadu'r Model Beirniad Wedi Adfyfrio (BWA) a dewisais am fy ymchwil. Roedd y model myfyriol yma yn ddefnyddiol iawn am fy ymchwiliad gan maent yn galluogi i i ystyried holl o'r cyfnodau penodol am brofiad neu weithgaredd er mwyn dod i gasgliad cyflawn. Gwelir yn atodiadau (?) fod holl o'r elfennau yma wedi cael ei ystyried. Fe welir hefyd wrth edrych at atodiad (?), fy mod i wedi rhoi myfyrdod cadarnhaol am yr hyn a arsylwais. Ar y cyfan, credaf fod yr arddull addysgu sydd y ffocws o fy nigwyddiad beirniadol yn nodedig. Fel rydw i wedi nodi yn atodiad (?), mae'r ffordd fod yr arddull yma yn medru datblygu sgiliau dealltwriaeth plant sydd ar wahanol lefelau o ddealltwriaeth ar yr un pryd yn hynod o fuddiol. Wrth i'r plant mwy deallus esbonio'r gwaith i'r rhai sydd yn drysu, mae lefel dealltwriaeth y ddau yn cynyddu; defnydd cryf o'r cryfderau ysgol adeiladol. Ar ben hyn wedyn, mae'r defnydd o'r cryfderau ymddygiadol i roi gwobr fel cymhelliant yn annog fwy o ddisgyblion i drïo ei law at esbonio'r gwaith a rhoi sialens i'w hunain ni fyddent fel arall wedi cymryd. Fel fy mod i wedi nodi trwy'r ymchwiliad, mae'r gallu o'r digwyddiad yma i gydbwysu elfennau o ddwy ysgol feddwl yw beth sydd yn sefyll allan am y digwyddiad beirniadol yma. Ond, er gwaethaf y naws positif cyffredinol o fy myfyrdod, mae'r model myfyriol BWA yn galluogi fi strwythuro fy myfyrdod gydag argymhellion am gamau nesaf. Mae'r argymhellion sydd gen i ddim er mwyn newid yr arddull addysgu welais, ond er mwyn adeiladu ar ben a datblygu'r arddull ymhellach. Sylweddolais dau beth wrth arsylwi a all cael ei ddatblygu. Yn gyntaf, welais fod ar adegau, wrth i ddisgyblion esbonio'r gwaith i ddisgybl arall, roedd rhai yn gwneud y gwaith dros y rhai sydd wedi drysu. Prif broblem hyn yw nad yw hyn yn cryfhau dealltwriaeth y disgybl sydd wedi drysu. Yn ail, weithiau sylwais fod rhai plant oedd dim yn deall y gwaith dim yn fodlon gofyn am help, sydd yn rhwystro'r holl system. Credaf fod y rheswm am hyn yw bod y faith all rhywun arall yn y dosbarth cael pwynt clod am ei helpu a byddant nhw'n cael dim byd yn ei digalonni. Er mwyn lleihau'r effeithiau yma, rydw i'n argymhell un datblygiad. I sicrhau nad yw'r disgyblion yn wneud y gwaith dros ei gilydd, byddaf yn awgrymu cael y plant a oedd wedi ei drysu i geisio esbonio beth maen nhw newydd ddysgu er mwyn profi ei ddealltwriaeth. Wedyn, os mae'r disgybl yn llwyddo i wneud hyn, dylent gael ei wobrwyo hefyd. Trwy ychwanegu'r elfennau yma, credaf bydd y gwendidau bach yma yn lleihau. Gan ymgorffori'r awgrymiadau hyn, byddaf yn cymryd y dull hwn i mewn i'm datblygiad addysgu proffesiynol fy hun. Fel yr wyf wedi nodi, mae'r arddull yma yn un effeithlon sydd yn cyfrannu at gyflawniadau uchel Ysgol X. O ganlyniad felly, rydw

i am gymryd y syniad sylfaenol yma ac i ddatblygu camau dysgu nesaf er mwyn adlewyrchu'r canlyniadau cadarnhaol arsylwais.

Mae'r gallu yma i ddatblygu a chymryd syniad ymlaen i mewn i fy ngyrfa addysgu bersonol yn ardystiad i'r dulliau myfyriol sydd wedi cael ei weithredu trwy'r ymchwiliad. Yn benodol, mae'r defnydd o ddigwyddiad beirniadol i asesu addysgu effeithiol wedi bod yn fuddiol. Trwy ffocysu ar ddigwyddiad beirniadol, mae'r ymchwiliad wedi pwysleisio sut mae popeth mae athrawon yn gwneud o bwysigrwydd. Mae llawer o ddigwyddiadau o fewn dosbarth medru ymddangos yn ddibwys, ond wrth ddod mewn â'r syniad o ddigwyddiad beirniadol mae'n bosib gwerthfawrogi fod gan bob achos llawer fwy o ddyfnder. Gwelir hyn yn y digwyddiad beirniadol yn atodiad (?) gan mae rhywbeth mor syml â'r athrawes yn gofyn i ddisgybl ateb cwestiwn gyda lot o fanylder iddi. Fel nodwyd Tripp (1993) mae digwyddiad yn dod yn un beirniadol wrth i ni gysylltu arwyddocâd i'r digwyddiad, ac mae'n bosib gwneud hyn am bron popeth o fewn dosbarth. O blegid hyn, trwy ddefnyddio digwyddiad beirniadol er mwyn adfyfrio rydym yn medru asesu a datblygu pob agwedd ohonom ni fel athrawon, er mwyn sicrhau'r addysgu mwyaf effeithiol. Dyma yw'r prif fwriad o adfyfrio ac felly'n arddangos buddion digwyddiad beirniadol. O ganlyniad i hyn, mae'n cael effaith cadarnhaol ar ein datblygiad proffesiynol parhaus fel athrawon trwy i ni fedru penodi'r camau nesaf mae rhaid i ni gymryd yn ein datblygiad. Fel mae Llywodraeth Cymru (2015) wedi mynegi yn ei ddadansoddiad o ymarfer myfyriol, ac hefyd yn y Safonau Proffesiynol ar Gyfer Addysgu ac Arwain (2019), mae asesu digwyddiad beirniadol yn 'key strength' o'r broses adfyfrio. Gwelir yma felly, a trwy asesu'r canlyniadau'r ymchwiliad, fod y defnydd o adfyfrio trwy werthuso digwyddiad beirniadol yn galluogi ni i wellhau ein harfer fel athrawon.

Atodiadau

1.1

NODIADAU ARSYLWI / MAES

(Cwestiynau wedi eu haddasu o Fletcher Wood (2016))

Dyddiad: 26/09/2019
Manylion y wers: - Gwers Cymraeg - Datblygu nodweddion iaith y disgyblion - Paratoi gwaith ar gyfer prosiect Aberfan
Diwylliant ar lawr dosbarth (Ydy'r myfyrwyr yn canolbwyntio ar ddysgu?) - Gwers yn dechrau gyda'r plant yn darllen, un ferch heb ddod a'i lyfr ac yn eistedd heb weithio - Plant ar y cyfan yn gwrandao ac yn canolbwyntio, os nad ydynt mai'r athro yn gofyn nhw cwestiwn i sicrhau ei sylw
Amcanion (Oes pwrpas clir i'r wers? Sut mae gweithgareddau'r wers yn hyrwyddo'r pwrpas hwnnw?) - Amcan o gael y disgyblion i ddechrau meddwl am ysgrifennu dyddiadur am Aberfan - Gweithgaredd o ddarllen cerdd am Aberfan a lenwi'r bylchau yn y cerdd; sicrhau synhwyryddau a dealltwriaeth
Cyfarwyddyd (Ydy'r myfyrwyr yn glir am beth maen nhw'n ei wneud a sut i'w wneud yn dda?) - Athrawes yn gosod tasgau byr i gadw ffocws y ddisgyblion a sicrhau cyfarwyfeydd clir - Ar ôl pob tasg, mae'r dosbarth yn gweithio gyda'i gilydd er mwyn dod o hyd i'r atebion cywir
Mynediad a her (Ydy pob myfyriwr yn gallu dilyn y wers? A galiff pob myfyriwr ei herio?) - Pawb yn medru dilyn i raddau, ac os nad ydynt mai disgyblion yn gofyn am gymorth sydd yn cael ei rhoi iddynt o ddisgybl arall - Plant yn cael ei herio gan bryd mae cwestiwn am ddealltwriaeth, mae plant mwy galluog yn esbonio yn hytrach na'r athrawes
Asesu Sut mae'r athro yn asesu dealltwriaeth myfyrwyr cyn, yn ystod ac ar ôl y wers? Sut y defnyddir hyn wrth addysgu? - Ar ddechrau'r a trwy gydol y wers, mae'r athrawes yn parhau i ofyn cwestiynau er mwyn mesur dealltwriaeth - Mae hi hefyd yn gosod tasg i'r plant llenwi'r bylchau o gerdd er mwyn weld beth maen nhw'n gwybod
Manylebau / Achosion Beirniadol Oes adegau ac enghreifftiau trawiadol y byddai'n ddefnyddiol eu trafod? - Pwyntiau clod am atebion da = ysgol ymddygiadol - Plant yn esbonio yn hytrach na'r athrawes = ysgol adeiladol - Cymysgu'r dull cwestiynu trwy ddewis rhai disgybl a hefyd gadael rhai i roi ei llaw ian i ateb

1.2

NODIADAU ARSYLWI / MAES

(Cwestiynau wedi eu haddasu o Fletcher Wood (2016))

Dyddiad: 26/09/2019
Manylion y wers: - Ffiseg - Creu cynllun dull am arbrawf i fesur gwrthiant
Ddiwylliant ar lawr dosbarth (Ydy'r myfyrwyr yn canolbwyntio ar ddysgu?) - Plant yn cymryd amser hir i ddod mewn i'r dosbarth ac yn amharu ar ganolbwyntied gweddill y dosbarth - Gweddill y wers yn dawel ac yn gynhyrchol ar ôl i'r athro rhoi stŵr effeithiol
Amcanion (Oes pwrpas clir i'r wers? Sut mae gweithgareddau'r wers yn hyrwyddo'r pwrpas hwnnw?) - Oes, mae'r athro yn dangos y plant sut i wneud yr arbrawf, wedyn yn gofyn iddyn nhw greu cynllun ei hunain i brofi'r pwrpas
Cyfarwyddyd (Ydy'r myfyrwyr yn glir am beth maen nhw'n ei wneud a sut i'w wneud yn dda?) - Ydy, cyn i'r plant dechrau ei gynllun, gofynnodd yr athro i greu list dosbarth o'r holl o'r agweddau pwysig bydd rhaid iddynt gynnwys yn ei gwaith. Disgyblion felly yn gwybod yn glir beth sy'n ddisgwyliedig ohonynt.
Mynediad a her (Ydy pob myfyrwr yn gallu dilyn y wers? A gaiff pob myfyrwr ei herio?) - O ganlyniad i'r amlinelladau greuodd ar y dechrau, roedd y plant i gyd yn medru dilyn y wers - Plant yn cael ei herio os mae nhw wedi gorffen i greu cynllun sy'n cynnwys agweddau fwy heriol
Asesu Sut mae'r athro yn asesu dealltwriaeth myfyrwyr cyn, yn ystod ac ar ôl y wers? Sut y defnyddir hyn wrth addysgu? - Gofyn i'r plant dilyn cynllun ei hunain er mwyn weld os mae'r cynllun yn llwyddo i esbonio beth sydd rhaid gwneud
Manylebau / Achosion Beirniadol Oes adegau ac enghreifftiau trawiadol y byddai'n ddefnyddiol eu trafod? - Trwy'r plant dilyn dull ei hunain i brofi ei ddealltwriaeth, mae hyn yn gysylltiedig ar ysgol adeiladol gan mae plant yn dysgu'n unigol ac o gamgymeriadau eu hunain - Y stŵr a wnaeth yr athro rhoi i'r dosbarth ar ddechrau'r wers wedi llwyddo i gael pawb i ganolbwyntio ac felly'n topig diddorol

1.3

NODIADAU ARSYLWI / MAES

(Cwestiynau wedi eu haddasu o Fletcher Wood (2016))

Dyddiad: 2/10/2019
Manylion y wers: - TGCH - Cyflwyniad i ddeuaidd a dechrau datblygu dealltwriaeth ohonynt - Plant yn cwblhau taflen walh trawsgwricwlaidd ble maent yn gweithio allan werthoedd deuaidd gwahanol
Diwylliant ar lawr dosbarth (Ydy'r myfyrwyr yn canolbwyntio ar ddysgu?) - Ydy. Mae'r athro wedi dechrau gwers gyda chychwynnwr diddorol ac o ganlyniad mae'r mwyafrif o'r plant yn talu sylw yn syth - Mae bron i'r holl ddosbarth yn gweithio'n galed ar y daflen walh
Amcanion (Oes pwrpas clir i'r wers? Sut mae gweithgareddau'r wers yn hyrwyddo'r pwrpas hwnnw?) - Oes, mae'r gweithgareddau i gyd yn seiliedig ar ddechrau deall gwahanol werthoedd deuaidd ac i ddatblygu sgiliau rhifedd ar yr un pryd - Mae'r athro wedi esbonio'r dasg a'r pwrpas am ei wneud yn glir i'r dosbarth ac felly mae pawb ar yr un tudalen
Cyfarwyddyd (Ydy'r myfyrwyr yn glir am beth maen nhw'n ei wneud a sut i'w wneud yn dda?) - Fel sydd i weld yn uwch, mae'r athro wedi egluro'n glir beth yw nod y wers a'r dasg i gwblhau ar ddechrau'r wers - Er hyn, nac oes unrhyw atebion er mwyn i'r plant wirio ei fod yn cwblhau'r gwaith yn gywir. O ganlyniad, gall plant fod yn gweithio'n galed o'n yn cael atebion anghywir.
Mynediad a her (Ydy pob myfyriwr yn gallu dilyn y wers? A gaiff pob myfyriwr ei herio?) - Mae pawb yn dilyn y wers, ond mae rhai yn amau fod nhw barod wedi gwneud y daflen gwaith yma. Felly, yn ôl rhai, roeddent yn gwneud gwaith safon blwyddyn is na'r dosbarth blwyddyn 8 yr oedd sy'n golygu roedd dim digon o her iddynt. - Ond, ar y llaw arall, roedd cwestiynau lefel TGAU ar gael i bobl a oedd wedi cwblhau'r gwaith gwreiddiol - roedd lot o blant yn rhoi cynnig ar hyn.
Asesu Sut mae'r athro yn asesu dealltwriaeth myfyrwyr cyn, yn ystod ac ar ôl y wers? Sut y defnyddir hyn wrth addysgu? - Ar ddiwedd y wers roedd yr athro yn dod ac enghreifftiau o waith y disgyblion i lan ar y sgrin er mwyn ei gywiro, ond roedd nifer o'r disgyblion parod wedi diffodd y cyfrifiadur ac felly dim yn cywiro atebion nhw

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Addysg a'r Dyniaethau
Education and Humanities

Manylebau / Achosion Beirniadol

Oes adegau ac enghreifftiau trawiadol y byddai'n ddefnyddiol eu trafod?

- Cosbau cam = ymddygiadol, athro yn llwyddo cael y ddisgybl i weithio ar ôl gosod y bygwth o gosb
- Athro yn dosbarthu byrddau gwyn er mwyn gwneud gwaith a weld atebion y plant, ond bu'r plant yn chwarae o gwmpas ac yn creu ddarluniau anaddas arnynt
- Y gwaith lefel TGAU am ddosbarth bliwyddyn 8 yn dangos gwahaniaethu ar waith a'r posibilrwydd o ddysgwyr MAT

1.4

NODIADAU ARSYLWI / MAES

(Cwestiynau wedi eu haddasu o Fletcher Wood (2016))

Dyddiad: 2/10/2019
Manylion y wers: - Bagloriaeth Cymru - Plant yn parhau i wneud gwaith am gynllunio pper o'r wers ddiwethaf
Diwylliant ar lawr dosbarth (Ydy'r myfyrwyr yn canolbwyntio ar ddysgu?) - Braidd dim o'r dosbarth yn canolbwyntio; ymddygiadau gwael ar waith trwy gydol y wers - Bechgyn yn ymladd dros gadair, athrawes yn bygwth camau cosb iddynt hwy ond mae'r un bachgen yn gofyn iddi hi roi cam gosb iddo er mwyn iddo fe gael sefyll ti allan i'r wers (goleubwyntio dadi sydd yn bodoli o fewn yr ysgol ymddygiadol ynglŷn ag ydy cosbau neu wobrau yw'r ffordd gorau o sicrhau ymddygiad a rheoli dosbarth) - Dwy ferch hefyd yn cael ei rhoi ar gam gosb ond maent yn parhau i ymddwyn yn yr un ffordd - dyw'r bygythiadau ddim yn gweithio.
Amcanion (Oes pwrpas clir i'r wers? Sut mae gweithgareddau'r wers yn hyrwyddo'r pwrpas hwnnw?) - Nac oes, dim ond i 'barhau a'r ffurflen' o wers ddiwethaf: dim sôn am ble ddylen nhw gyrraedd erbyn diwedd y wers neu beth sydd rhaid iddynt gynnwys yn ei chynlluniau
Cyfarwyddyd (Ydy'r myfyrwyr yn glir am beth maen nhw'n ei wneud a sut i'w wneud yn dda?) - Nac ydynt, roedd yr athrawes yn esbonio'r dasg ar ddechrau'r wers tra bod pawb yn siarad ag neb yn talu sylw i beth sydd chanddi hi i ddweud - O ganiyniad, mae'r nod ar dasg yn aneglur am fwyafrif o'r dosbarth
Mynediad a her (Ydy pob myfyriwr yn gallu dilyn y wers? A galiff pob myfyriwr ei herio?) - Anodd i weld os mae myfyrwyr yn dilyn y dasg a'r wers o gwbl o ganlyniad i'r shwt gymaint o wrthdymiad sy'n parhau trwy'r wers i gyd - Does dim her i unrhyw un yn y dosbarth - gall hyn esbonio ymddygiad y plant wrth iddyn nhw wedi diflasu gyda'r gwaith
Asesu Sut mae'r athro yn asesu dealltwriaeth myfyrwyr cyn, yn ystod ac ar ôl y wers? Sut y defnyddir hyn wrth addysgu? - Roedd dim asesu o gwbl cyn neu yn ystod y wers gan roedd y athrawes yn treulio holl o'r amser yn ceisio rheoli'r dosbarth yn hytrach na gwneud unrhywbeth i fesur gwaith y disgyblion
Manylebau / Achosion Beirniadol Oes adegau ac enghreifftiau trawiadol y byddai'n ddefnyddiol eu trafod? - Y defnydd aneffeithlon o'r camau cosb i'r bechgyn a oedd yn gofyn i gael ei anfon mas ac i'r merched a oedd yn parhau i gambuhafio er y bygwth o gosb. Cysylltiedig cryf a dadl poblogaidd ynglŷn a'r defnydd o gosb neu wobr o fewn dosbarth.

2.1

Model Beirniad Wedi Adfyfyrio (BWA)

Assisted Reflective Conclusions (ARC) Model

Dyddiad/Date: 26/09/2019

Digwyddiad critigol (Focus)/Critical Incident (focus): Athrawes yn annog plant (trwy bwyntiau clod) i ateb a datrys problemau ddisgyblion arall yn hytrach na ateb ei hunain

Profiad/ Experience	
Teimladau/ Feelings Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad? "What are your feelings regarding the experience?"	- Dw'n teimlo fel bod argraff dda wedi cael ei greu amaf, gan fy mod i wedi gweld defnydd da o ddau o'r brif ysgol feddwl ar waith (adeiladol ac ymddygiadol) - Gwers wedi ymddangos fod y cydbwysedd o'r ddau yn llwyddiannus, ac felly wedi gwneud i fi teimlo'n fwy deallus am y wahanol theorïau addysg
Cofio a Deall/ Remember and Understand Allwch chi restru'r agweddau ar y profiad dygu a oeth yn dda? "Can you list the aspects of the learning experience that went well?" Pa elfennau o'r profiad dygu oedd yn siomedig? "What were the elements of the learning experience that were disappointing?"	- Un o'r prif fanteision o'r dull yma yw bod trwy blant yn rhyngweithio gyda'i gilydd, mae'r plant i gyd yn cynyddu ei ddealltwriaeth (William, 2015); symiad sy'n perthyn i'r ysgol adeiladol - Mae hyn yn bosib gan fod y plant mwy galluog sy'n deall y gwaith yn gwellhau ei sgiliau esbonio a dealltwriaeth trwy helpu'r rhai sydd wedi drysu. Wedyn, mae'r rhai sydd wedi ei ddrysu yn cynyddu ei ddealltwriaeth trwy gael y gwaith ei esbonio ar lefel ei hunain. - Ar ben hyn, mae agwedd ymddygiadol hefyd yn cael ei ddefnyddio trwy'r defnydd o wobrwyo fel cymhelliant (Capel and Leask and Turner), sy'n annog fwy o ddisgyblion i droi ei law at esbonio'r gwaith a rhoi sialens i'w hunain. - Trwy gyfuno'r ddwy ysgol feddwl roedd y digwyddiad yn mynd yn dda - Er hyn, weithiau roedd yna agweddau siomedig, fel pryd roedd rhai o'r plant jyst yn gwneud y gwaith i'r rhai sydd wedi drysu, ac felly ddim yn gwella ei ddealltwriaeth - Hefyd, mae'n bosib fod y system gwobrwyo yn digalonni'r rhai sydd ddim yn deall, ac yn rhwystro nhw rhag gofyn am help

Gwerthuso a dadansoddi/ Evaluate and analyse <i>Beth fyddwch chi'n cadw'r an fath i sicrhau dysgu ac addysgu effeithiol yn y dyfodol?</i> "What will you keep the same to ensure effective teaching and learning in the future?" <i>Beth oedd achos yr elfen siomedig bwysicaf?</i> "What was the cause of the most important disappointing element?"	- Byddaf yn caw'r syniad yr un peth, ond ei addasu'n tipyn - Byddai dal i weithredu'r system o gael y disgyblion i esbonio i'w gilydd a'r cymhellant o wobrwyo - Ond, gan fod achos yr elfen siomedig bwysicaf oedd bod weithiau gwnaeth yr athrawes dim sicrhau fod yr arddull yn cael ei weithredu'n gywir (naill trwy'r plant yn gwneud y gwaith dros rywun arall, neu wrth i bobl fod yn anfodlon gofyn am help), bydd rhaid gwneud hyn.
Casgliadau a chymau gweithredu/ Conclusions and actions <i>Beth yw eich atebion posibl i'r materïau siomedig a nodwyd?</i> "What are your possible solutions to the disappointing issues identified?" <i>Beth ydych chi'n mynd i'w wneud nesaf?</i> "What will you do next?"	- Er mwyn sicrhau fod yr arddull yn cael ei weithredu, byddaf yn cael y plant a oedd yn drysu, i gelsio esbonio i rywun arall neu'r athro beth maen nhw newydd ddysgu er mwyn sicrhau ei ddealltwriaeth a bod nad ydynt wedi gadael i'r person arall gwneud y gwaith drostynt - Ynglŷn â'r wobrwyo, bydd rhaid ychwanegu gwobrwyon i'r rhai sydd wedi ei ddysgu am hwyddo i esbonio'r hyn maent wedi dysgu er mwyn annog rhagor o ddisgyblion i ofyn am help. - Fel cam nesaf felly, byddaf yn cymryd y syniad sylfaenol a arsylwais a'i ddatblygu gyda'r argymhellion yma
Y profiad newydd / Transformed experience	

2.2

Model Beirniad Wedi Adfyfrio (BWA)

Assisted Reflective Conclusions (ARC) Model

Dyddiad/Date: 26/09/2019

Digwyddiad critigol (Ffocws)/Critical incident (focus): Disgyblion yn profi gwaith eu hunain a dysgu o'r camgymeriadau gwnaethent

Profiad/ Experience	
Teimladau/ Feelings Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad? "What are your feelings regarding the experience?"	- Roedden i'n hoff iawn o weld yr arddull yma ar waith o fewn y dosbarth - Wrth weld y disgyblion profi cynlluniau eu hunain roedd hi'n bleser gweld ei broses adfyfrio unigol ar waith wrth iddynt sylweddoli ar yr agweddau nad oedd yn gweithio a'i addasu er mwyn creu cynllun mwy cywir
Cofio a Deall/ Remember and Understand Allwch chi restru'r agweddau ar y profiad dysgu a oeth yn dda? "Can you list the aspects of the learning experience that went well?" Pa elfennau o'r profiad dysgu oedd yn siomedig? "What were the elements of the learning experience that were disappointing?"	- Fel Mynegir Piaget (1952), un o'r pethau pwysig am ddatblygiad plant yw sut maen nhw'n cael dros atebion anghywir a chyrraedd yr un cywir yn y pendraw. Felly, mae'r defnydd o'r plant yn profi gwaith eu hunain er mwyn gweld a chywiro unrhyw gamgymeriad yn agwedd dda o'r digwyddiad critigol yma - Er y pwysigrwydd o blant dod dros y camgymeriadau yma yn unigol, roedd rhai o'r dosbarth yn parhau i wneud camgymeriadau tro ar ôl tro ac felly bydd bach mwy o gymorth wedi bod yn fuddiol er mwyn iddynt nhw gyrraedd y man gorffen. Gorffennodd y wers gydag aelodau o'r dosbarth tu ôl i'r gwaith fel canlyniad.
Gwerthuso a dadansoddi/ Evaluate and analyse Beth fyddwch chi'n cadw'r un fath i sicrhau dysgu ac addysgu effeithiol yn y dyfodol? "What will you keep the same to ensure effective teaching and learning in the future?" Beth oedd achos yr elfen siomedig brysaf? "What was the cause of the most important disappointing element?"	- Byddaf yn sicr o gadw'r broses o blant i brofi cynlluniau ei hunain gan maent yn dod ar waith i fyw ac yn galluogi i'r plant delweddu ei gamgymeriadau a dod drostynt yn hawsach - Byddaf hefyd yn cadw elfen o'r gwaith unigryw gan hyn sy'n mabwysiadu syniadau'r ysgol adelladol wrth i blant dysgu ei hunain - Ond, roedd achos yr elfen fwyaf siomedig am y digwyddiad beirniadol oedd y gor-ffocws ar unigolrwydd wrth i rai disgyblion dim cael y cymorth oedd angen er mwyn datrys ei gamgymeriadau

Casgliadau a chymau gweithredu/ Conclusions and actions Beth yw eich atebion posibl i'r materion siomedig a nodwyd? "What are your possible solutions to the disappointing issues identified?" Beth ydych yn mynd i'w wneud nesaf? "What will you do next?"	-Ateb posib a all goresgyn y materion siomedig yma yw cyflwyno agweddau adeiladaeth gymdeithasol i'r arddull. Trwy gadw'r gwaith unigol yn ystod y broses o gynllunio, byddaf wedyn yn cyflwyno gwaith grŵp er mwyn i blant gweithio gyda'i gilydd i ddilyn ei gynlluniau gwahanol. Trwy wneud hyn bydd hi wedyn yn bosib i'r rhai oedd yn parhau i wneud camgymeriadau cael cymorth o'i gyd-ddisgyblion trwy weld beth sydd ar ei gynllun nhw sy'n datrys ei wallau. - Fel cam nesaf felly, byddaf yn dod mewn a grwpiau o allu cymysg i'r darn o brofi'r cynllunio er mwyn sicrhau fod y rhai sydd yn parhau i wneud camgymeriadau yn gweithio gyda disgyblion mwy galluog
Y profiad newydd / Transformed experience	

2.3

Model Beirniad Wedi Adfyfyrio (BWA)

Assisted Reflective Conclusions (ARC) Model

Dyddiad/Date: 2/10/2019

Digwyddiad critigol (Ffocws)/Critical incident (focus): Athro wedi paratoi gwaith lefel TGAU ar gyfer yr rhai sy'n cwblhau'r gwaith yn dosbarth blwyddyn 8; gwahaniaethu a MAT

Profiad/ Experience	
Teimladau/ Feelings Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad? "What are your feelings regarding the experience?"	- Teimlaf fod ar y cyfan, roedd yr arddull addysgu yma o'r cynnig o sialens yn un effeithlon - Roeddwn i wedi synnu dros y nifer o blant a wnaeth ceisio cwblhau'r gwaith TGAU a herio ei hunain sy'n dangos yr agweddau cryf o'r arddull
Cofio a Deall/ Remember and Understand Allwch chi restru'r agweddau ar y profiad dysgu a oeth yn dda? "Can you list the aspects of the learning experience that went well?" Pa elfennau o'r profiad dysgu oedd yn siomedig? "What were the elements of the learning experience that were disappointing?"	- Y peth sy'n sefyll allan fwyaf am beth aeth yn dda gyda hyn oedd y ffordd gwnaeth yr athro gwneud i'r gwaith heriol yma ymddangos fel rhywbeth hwyl. Gan ychwanegu bach o agwedd chwareus i'r gwaith trwy ei alw'r tudalen 'Nando's extra hot', roedd y plant yn edrych ar y gwaith heriol yma fel rhywbeth plaserus yn hytrach na fwy o waith - Gwelir manteslon hyn trwy weld y nifer o blant a oedd wedi trio ei llaw ar y gwaith - Ar ben hyn ac yn seiliedig ar y gwaith ei hunain, y cynnwys o'r gwaith yma yn y wers yn sicrhau fod pob plant yn cael ei herio a bod disgyblion MAT dim yn diflasu gyda'r gwaith - Ond, ar y topig o ddiflasu gyda'r gwaith, yr elfen fwyaf siomedig am hyn oedd bod nifer o'r plant yn cwyno ei fod parod wedi cwblhau'r gwaith gwreiddiol blwyddyn ddiwethaf ac felly dim yn cael her o'r gwaith syml ac yn colli sylw.
Gwerthuso a dadansoddi/ Evaluate and analyse Beth fyddwch chi'n cadw'r un fath i sicrhau dysgu ac addysgu effeithiol yn y dyfodol? "What will you keep the same to ensure effective teaching and learning in the future?" Beth oedd achos yr elfen siomedig bwysicaf? "What was the cause of the most important disappointing element?"	- Gan ei fod wedi sefyll allan cymaint i mi, byddaf yn cadw'r syniad o gyflwyno gwaith mwy heriol mewn ffordd hwyl er mwyn annog mwy o blant i geisio gwneud - Ond mae'n bosib roedd shwt gymaint o blant ddim ond am wneud y gwaith yma oherwydd roeddent wedi diflasu gyda'r gwaith sydd ddim yn heriol a oedd yn cychwyn y wers. Achos yr elfen siomedig bwysicaf y wers yma oedd y diffyg cynllunio manwl am y wers wrth i'r plant angen ailadrodd gwaith hen a hawdd sydd ddim yn datblygu ei dealltwriaeth - Os mae yna gynnig o waith heriol a sialens am ddysgyblion mwy galluog, mae rhaid sicrhau fod y gwaith gwreiddiol yn rhoi digon o her i'r dosbarth cyfan ac yn datblygu ei ddealltwriaeth yn hytrach na ailadrodd gwaith

Casgliadau a chamau gweithredu/ Conclusions and actions <i>Beth yw eich atebion posibl i'r materion siomedig a nodwyd?</i> "What are your possible solutions to the disappointing issues identified?" <i>Beth ydych chi mynd i'w wneud nesaf?</i> "What will you do next?"	- Mae'r datrysiad i'r broblem yn un weddol rwydd, gan fod angen i athrawon sicrhau ei fod wedi cynllunio gwersi yn fanwl a bod nad ydynt yn ailadrodd unrhyw waith sydd dim angen - Felly, byddaf yn cymryd hyn ymlaen gan fabwysiadu'r syniad o greu gwaith gwahaniaethu i ymweld yn hwyl ond yn sicrhau fod y gwaith i gyd yn rhoi digon o her trwy gydol y wers - Byddaf hefyd yn datblygu'r syniad sylfaenol o greu gwaith heriol yn hwyl ymhellach, gan amrywio'r ffordd fy mod i'n cyflwyno hyn mewn gwers - cymysgedd o gemau, cystadlaethau a phethau o'r fath i gael fwy o blant ymgeisio i fod yn ddysgwyr uchelgeisiol, un o'r prif egwyddorion Graham Donaldson (2015)
Y profiad newydd / Transformed experience	

2.4

Model Beirniad Wedi Adfyfrio (BWA)

Assisted Reflective Conclusions (ARC) Model

Dyddiad/Date: 2/10/2019

Digwyddiad critigol (Ffocws)/Critical Incident (focus): Defnydd o'r bygythiad o gamau cosb ddim yn llwyddo i reoli ymddygiad y dosbarth

Profiad/ Experience	
Teimladau/ Feelings Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad? "What are your feelings regarding the experience?"	- Teimlaf fod y wers yma yn rhyw fath o agorwr llysgaid ynglŷn â'r trafferthlon o reoli ymddygiad dosbarth - Credaf fy mod i wedi dysgu llawer ynglŷn â'r ffaith fod bygwth o gosb ddim yn gweithio am bob disgybl; mae rhai disgyblion dim yn ofni cosb, fel gwelir gan y bachgen yn gofyn i gael ei anfon mas o'r wers ac felly mae'n bwysig dod i adnabod eich disgyblion a dod o hyd beth sydd yn medru ei rheoli
Cofio a Deall/ Remember and Understand Allwch chi restru'r agweddau ar y profiad dysgu a oeth yn dda? "Can you list the aspects of the learning experience that went well?" Pa elfennau o'r profiad dysgu oedd yn siomedig? "What were the elements of the learning experience that were disappointing?"	- Nag oedd lot o agweddau cadarnhaol am y digwyddiad critigol yma, oni bai am heblaw am y ffaith roedd yna lot o gamymddwyn yn digwydd trwy'r wers, roedd rhai o'r disgyblion yn anwybyddu'r hyn a oedd yn digwydd o'i gwmpas ac yn ceisio'n gweithio - Yr elfennau fwyaf siomedig oedd sut roedd y plant dim yn ymateb i'r bygwth o gosb ac yn lle yn ei weld fel rhyw fath o sialens i geisio cael ei gosbi - Roedd anfodlonrwydd yr athrawes i newid ei ddull o ddellio a'r sefyllfa hefyd yn siomedig gan nad oedd hi'n llwyddo dod dros y problemau ymddygiadol
Gwerthuso a dadansoddi/ Evaluate and analyse Beth fyddwch chi'n cadw'r un fath i sicrhau dysgu ac addysgu effeithlon yn y dyfodol? "What will you keep the same to ensure effective teaching and learning in the future?" Beth oedd achos yr elfen siomedig bwysig? "What was the cause of the most important disappointing element?"	- Byddaf yn dal i barhau gyda'r system o gamau cosb gan mae'r bygythiad o gosb yn aml yn system angenrheidiol er mwyn sicrhau ymddygiad o fewn dosbarth - Ond, achos o'r elfen siomedig oedd anmwybyddiaeth am beth sy'n gweithio'n gorau am y disgyblion yn y dosbarth penodol yma. Er mwyn weithredu system o gamau cosb mae rhaid gweithredu'n effeithlon ar y bobl gywir. Fel mae Doug Lemov (2015) yn mynnu, mae rhai plant yn ymddwyn'n gwell os mae yna cynnig o wobr yn lle'r bygwth o gosb gan ei fod yn weld y ddau fel rhyw fath o sialens i geisio am.

Casgliadau a chamau gweithredu/ Conclusions and actions Beth yw eich atebion posibl i'r materion siomedig a nodwyd? "What are your possible solutions to the disappointing issues identified?" Beth ydych chi mynd i'w wneud nesaf? "What will you do next?"	- Felly, mae rhaid dod i gydnabod eich dosbarth a gweld pa blant sydd yn ymateb yn well i wobrau neu i gosb - cydbwysedd pwysig o fewn yr ysgol feddwyl ymddygiadol - Ar y cyfan, byddaf yn dueddol i ochri gyda phobl fel Neil Denby (2015) sy'n hawlia fod ar y cyfan mae system o wobrwyo ymddygiad da a chreu fframwaith positif yn well na fframwaith negyddol - Er hyn, bydd rhaid dal gweithredu camau cosb ar adegau ond mae'n bwysig i wneud yn effeithlon - O ganlyniad felly, fel cam nesaf byddaf yn mabwysiadu system gyffredinol o wobrau a fframwaith positif, ond byddai'n barod i weithredu camau cosb os bu ymddygiad negyddol ddim yn cael ei rhwystro gan y cymhelliant o wobr.
Y profiad newydd / Transformed experience	

Rhestr Cyfeirnod

Adair, J. and Sharpe, D. and Huynh, C. (1989) 'Hawthorne Control Procedures in Educational Experiments: A Reconsideration of Their Use and Effectiveness', *Review of Educational Research*, 59 (2), pp. 215-228.

Alanazi, A. (2016) 'A Critical Review of Constructivist Theory and the Emergence of Constructionism', *American Research Journal of Humanities and Social Sciences*, 2, pp.1-8.

Baranek, L. (1996) *The Effect of Rewards and Motivation on Student Achievement*. Unpublished Masters Thesis. Grand Valley State University.

BBC (2019) *Child Poverty: Wales is the Only UK nation to See Increase*. Available at: <<https://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-48259327>> (Accessed 12 October 2019).

Bolin, S. (1988) 'Helping Student Teachers Think about Teaching', *Journal of Teacher Education*, 39 (2), pp. 48-54.

Brookfield, S. (2005) 'Critically Reflective Practice', *The Journal of Continuing Education in the Health Professions*, 18 (2). pp.197-205.

Brookfield, S. (1990) *The skillful teacher*. San Francisco: Jossey Bass.

British Educational Research Association (2018) *Ethical Guidelines for Educational Research*. Available at: <https://www.bera.ac.uk/publication/ethical-guidelines-for-educational-research-2018-online> (Accessed: 28 September 2019).

Bruner, J. (1960) *The Process of Education*. Cambridge: Harvard University Press.

Capel, S. and Leask, M. and Turner, T. (2013) *Learning to Teach in the Secondary School: A Companion to School Experience*. London: Routledge.

Corbally, J. (1956) 'The Critical Incident Technique and Educational Research', *Educational Research Bulletin*, 35 (3), pp. 57-62.

Denby, N. (2015) *Training to Teach: A Guide for Students*. London: SAGE.

Donaldson, G. (2015) *Dyfodol Llwyddianus*. Available at: <https://gov.wales/sites/default/files/publications/2018-03/successful-futures-a-summary-of-professor-graham-donaldsons-report.pdf> (Accessed 18 October 2019).

Faia, M.A. (1979) 'The Vagaries of the Vignette World: A Comment on Alves and Rossi', *American Journal of Sociology*, 85 (4), pp. 951-54.

Fook, J. (2007) 'Reflective Practice and Critical Reflection', in Lishman, J. (ed.) *Handbook for Practice Learning in Social Work and Social Care*. London: Jessica Kingsley.

Gibbs, G. (1988) *Learning by Doing: A Guide to Teaching and Learning Methods*. Oxford: Oxford Polytechnic.

Gray, C. and MacBlain S. (2012). *Learning Theories in Childhood*. London: Sage.

Gupta, S. (2011) 'Constructivism as a Paradigm for Teaching and Learning', *International Journal of Physical and Social Sciences*, 1(1), pp. 23-47.

Henry, C. (1999) 'The Role of Reflection in Student Teachers' Perceptions of Their Professional Development' *Art Education*, 52 (2), pp. 14-20.

Jernigan, C. and Moore, Z. (1997) 'Teaching Culture: A Study in the Portuguese Classroom Implications for the National Standards', *Hispania*, 80 (4), pp. 829-841.

Johnson, R. and Johnson, D. (1998) 'Cooperative Learning Returns to College: What Evidence Is There That It Works?', *Change: The Magazine of Higher Learning*, 30 (4), pp. 26-35.

Joshi, K. (2018) 'Critical Incidents for Teachers' Professional Development', *Journal of NELTA Surkhet*, 5, pp. 82-88.

Kirschner, P. A. and Sweller, J. and Clark, R. E. (2006), 'Why Minimal Guidance During Instruction Does Not Work: An Analysis of the Failure of Constructivist, Discovery, Problem-based, Experiential, and Inquiry-based Teaching', *Educational Psychologist*, 41 (2), pp. 75–86.

Kramer, R. (1976) *Maria Montessori*. Chicago: University of Chicago Press.

Krull, E. and Oras, K. and Pikksaar, E. (2010) 'Promoting Student Teachers' Lesson Analysis and Observation Skills by Using Gagné's Model of an Instructional Unit', *Journal of Education for Teaching*, 36 (2), pp. 197-210.

Kumar, R. (1996) *Research Methodology: A Step-by-Step Guide for Beginners*. London: SAGE.

Lemov, D. (2015). *Teach like a Champion 2.0: 62 Techniques That Put Students on the Path to College*. San Francisco: Jossey-Bass.

Lupton, R. (2010) *Deprivation and Risk: The Case for Early Intervention*. London: Action for Children.

Llywodraeth Cymru (2015) *Reflective Practice*. Available at: https://dera.ioe.ac.uk/23376/2/150611-reflective-practice-booklet-en_Redacted.pdf (Accessed 28 October 2019).

Llywodraeth Cymru (2019) *Professional Standards for Teaching and Leadership*. Available at: <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/hwb-live-storage/fc/a7/a4/e2/>

e348428381e68434ea93f611/professional-standards-for-teaching-and-leadership-interactive-pdf-for-pc.pdf (Accessed 28 October 2019).

Macblain, S. (2014) *How Children Learn*. London: Sage.

Papatheodorou, T. and Luff, P. (2013) *Child Observation for Learning and Research*. New York: Routledge.

Pavlov, I. (1927) *Conditioned Reflexes: An Investigation of the Psychological Activity of the Cerebral Cortex*. London: Oxford University Press.

Sigel, I. (1978) 'Constructivism and Teacher Education', *The Elementary School Journal*, 78 (5), pp. 332-338.

Skinner, B. (1938) *The Behavior of organisms: An Experimental Analysis*. New York: Appleton-Century.

Tripp, D. (1993). *Critical Incidents in Teaching*. London: Routledge.

Vygotsky, L.S. (1978) *Mind and Society: The Development of Higher Mental Processes*. Cambridge: Harvard University Press.

Welsh Government (2018) Available at: <<http://mylocalschool.gov.wales/School/6744097?lang=en>> (Accessed 12 October 2019).

William, D. and Leahy, S. (2015) *Embedding Formative Assessment: Practical Techniques for K-12 Classrooms*. Florida: Learning Sciences International.

Williams, K. (2017) *Addysg yng Nghymru: Cenhedaeth ein Cenedl*. Available at: https://dera.ioe.ac.uk/30138/4/170926-education-in-wales-cy_Redacted.pdf (Accessed 18 October 2019).

Yr Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau (2008) *Arsylwi ar Blant*. Available at: <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/hwb-live-storage/6f/9e/e5/67/6d66437cbcae802e261ebaa7/arsylwi-ar-blant.pdf> (Accessed 13 October 2019).